

С(124)

X 18

ЗАРРАН ХАМИДОВА

САН
ЗЕЗАГАШ

11
ЗАРГАН ХАМИДОВА

x18

РАЙОННАЯ
Библиотека
Шалинского района
53263 196 г.
№

САН ЗЕЗАГАШ

(Стихаш)

НОХЧ-ГИАЛГИАЙН КНИЖНИ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ГРОЗНЫЙ — 1973

с (чеч.)
X18

X 0743—034
M135(03)—73 43—73

ЙОЫАН ИРС

Кавказан лаьмнаша безамца хьобстуш,
Кхиййна ирс долу н похчийн йоI,
Иза ю мехкаршлахь хазалла къесташ,
Кхолламан да цунах замано йо.

Блаьргашкахь цуьнан бу ирсан суй къегаш,
Самукъне ду суна н йоккхаер.
Дуьненахь хIума дац хIинца н хьега,
Ирсе ду вайн махкахь цуьнан кхиар.

Самукъне эшаршца хелхарш а цо до,
Хьехархо ша хиларх йоккхае н.
Партис дIабаьккхина блешерийн бода,
Цуьнчул сов ирс долун хир юн те кхин?

ЙОККХАЕ...

Нохчичохъ лаьттина
Газапан бода,
Шен нуьрен злаьнаршца
Лалларца дла,
Мискачу сан махка,
Некъ гойту седа,
Октябран суьйренца
Кхийтира схьа.

Лепарца хьоьсту цо
Адамийн дахар,
Хiorанна некъ гойтуш
И хьалха бу.
Цо паргIатбаьхначу
Мехкарийн эшарш,
Хьомечу лаьмнашца
Лекхалуш ю.

Йоккхае, йоккхае,
Дахаро кхойкху,
Массо а ханна цо
Кхаъ бахьаш бу.
Керлачу толаме
Ирсан некъ гойтуш,
Сан седа — сан хьоме
Компартн ю.

ЛЕНИН ДИЙНА ВУ

Шир ца ло, кѣан ца ло
Хѣо тхуна цкѣа а,
Хийцам бац — хѣобжу хѣо,
Гуттар а санна,
Хѣан суѣрте хѣобжуш тхо —
Массарна а хета:
Вистхила, цхѣаѣ ала
Хѣо воллу хийнца.

Дѣошучохѣ, балхахѣ а
Хѣо хуѣлу тхѣнца,
Хѣан сибат бѣабрхѣалха
Данма лѣятта.
Хѣан хѣехам, лѣалашо
Оха дѣакхѣхѣу,
Дѣахерхѣ массанхѣа
Белхан ка даккха.

Ахѣ дѣадолийнарѣ
Иийса дѣакхѣхѣуш,
Хѣан парти ю тахна
Толамаш бохуш,
И хѣо ву, тхан тхѣамда,
Цкѣа а лийрвоцуш,
Ирс кхѣно хѣехамаш
Тхѣога схѣакхийдош.

КЕРЛАЧУ ДАХАРЕ

Хъан дахар бѣаьрзе деш,
Ца гойтуш серло,
Хѣиццалца Іадато
Кхехъна шен мур,
Ткъа хѣица хъан карахъ
Ду ирсан догІа,
Іадатан бода бац,
Ду маълхан нур.

Эвхъаза йолало
Хъо йинчу махкахъ,
Кхехкачу дахаре
Куьг кховдаде.
Бакъонан ницкъаца
Лалла дохк-марха,
Ирсечу кху дийнах
Дозалла де.

Даима хъан новкъахъ
Хилийта бѣаьсте,
Ленинан парти ю
Хъан гІайгІа беш,
Дуьненан хазалле
Цо кораш даьсти,
Ширачу лаьттах йини
Исбаьхъа беш.

Герггарчу кханене
Балхаца снхло,
Хьо хьалха хиларо
Дагна там бо.
Тишъелла, заръелла
Іадатаи гІишло
Харцае, ца кховруш,
Хьалха дІагІо!

* * *

Ден метта да ву хьо,
Ю хьо тхан нана,
Дерриг а дуьнна
Хьан байракх лепа.
Хьайн терго ца кхачош
Витац ахь цхьа а,
Хьан сийнна, тхан парти,
Сан аз а дека.

Комаьрна куьг кховдош,
Нохчочун дахар
Хазди ахь, тоди ахь,
Сийдолу парти.
Къаьмнаша лайначохь
Шайн гийла дакъа,
Массо а верзий ахь
Вежарийн барте.

Ширачу Iадатан
Буйнара йоккхуш,
Нохчочун йолна ирс
Ахь кхоблли тахна,
Йиначу халкъаца,
Белшах белш тоьхна,
Ламнийн йол йогIуш ю
Сийлахьчу дарже.

САЛАМ ДІАЭЦА

Сийлахьчу толаман
Йоккха гІулч йоккхуш,
Зезагнийн духарца
Аренаш хазьеш,
Инзаре боккха кхаъ
Халкъашка боккхуш,
ТІекхечи, бІаьсте, хьо
Мехкан сий даздеш,

Космосан къайленаш
Вайна схъайобллуш,
Тахана адмаша
Керла мотт буьйцу.
Историн агІон тІехь
Керла мур тоьлла —
Кийрара ша-шаха
Иллин аз дуьйлу.

Цецдовла туьйранаш
Ца дисна хІинца,
Хиш, латта, космос а
МуьтІахь ду вайна.
Гагарин, ахь яьхьн
Болатан динахь
Космосе Даймехкан
Машаре байракх.

Ойланаш кхочушъеш,
Шеконаш эшош,
Даймехкан сий гIаттий,
Салам-пицкъ дебош.
Дуьненна го тесна
Советан леча,
Ламанхойн даггара
Салам дIаэца.

ЗЕЗАГАШ

Хийла ас хестадо
Сайн хаза лаьмнаш,
Хестадо уьш дукха
Дезарна сайна.
Царал а хьоме ду
Кийрарчу дагна,
Ламанан зезагаш —
Мехкарий тайна.

Хуьлда уьш ламанца
Бехаш я гIалахь,
Бевзаш я ца бевзаш —
Хетта бац хийра.
Уьш бу сан йижарий,
Ца барх сан напас,
Царна сайн илли ас
Докор ду хийла.

Гуьйренан хIаваал
ЦIена ду дегнаш,
БIаьргаш чохь седарчех
Сирла цIе лета.
Маьлхан нур кхоладеш,
Догуш ду беснаш,
БIаьсте а даима
Яххьаш тIехь лепа.

Йоккхае царах со —
Боданах бевлла,
Сирлачу новкъа уьш
Дозаллехь богу,
Сийлахьчу Даймахко
Царна ирс делла, —
Тахна сан йижаршна
Дуьне ду доккха.

ЛАМАНАН ЛЕЧА

Обзда ву, гиллакхах
Дуьзна ду дерг,
Хьовца ду дерриге
Сийлахь мел дерг.
Тіера ву хьешана —
Цунна ло дог,
Куьг лоций, даггара
Хьошалла до.

Ирсечу малха кІел
Кхиъна хьо ву,
«Вуьззина кьонаха!» —
Олийла ду.
Хазачу хьан илlex
Йоккхае со,
Цаьрца ахь безам а,
Тешам а ло.

Ламанан сан леча —
Нохчочун кІант,
Толаме хуьлда хьан
ТіейогІу хан.
Даймехкан даг тіера
Хьан илли аз,
Декийла, даккхарца
Біаьстенан заз.

БІАЬСТЕ Ю, ДОТТАГІ...

Іаламан хазалла
Дуьнен чу яржош,
Аьхналла шен кховдош
ДегІе комаьрша,
Іаьно мел дижийнарг
Дахаре дерзош,
ТІекхаьчна хІораннан
Дог хьаста біаьсте.

Кавказан кьоьжа лам
Цо серлабаьккхи,
Бошмаш а хазїина,
Стоьмашна хьекьа.
Мерзачу шовдапийн
Нилматах Іаьбба,
Іуьйренаш хазїина,
Олхазарш дека.

Машаран байракхаш
Айїина лаккха,
Церан нур лепаро
Къагийна яххьаш.
Адмаш ду тахана
Урамаш дуьзна —
Біаьсте ю, доттагІа,
Майца тІекхаьчна.

Май даздеш малх а бу
Яржийна тІамарш,
Дашочу зІаьнаршца
Къагийна Іалам.
Шен прсан токхенаш
Вайга схьакхийдош,
БІаьсте ю, доттагІа,
Майца тІекхаьчна.

Дог-ойла ю тахна
Айаме кхаьчна,
Массо а вьлуш ву
Сирлачу майна,
ХІораннан дог хьостуш,
Воккхавер кхачош,
Парти ю декъалдеш
Вайн халкъаш тахна.

ДАЙМАХКАХ ОЙЛАНАШ

Лаьмнаш херцо,
Хиш а сецо
Вайн халкъан ницкъ
Кхочуш бу.
Нийса кхиэл ян,
Ойла гIатто,
Партии хьехам
ЧIогIа бу.

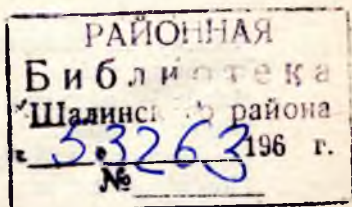
Дуьненахь тIом
Ца хилийта,
Машарна цо
ГIиттадо.
Сийлахь некъаш
Стигла дохкуш,
Iалам кара
Дерзадо.

БIаьрг. мел туьйхи,
Нуьрах лепаш,
Ирсах хьерчаш
Дахар го.
Iалой цунах
Дош ца аьлча,
Сайн дог хилча
Доккхадеш.

Гуьйраина вайн
Мехкан малхо,
Дог хьобстуш, со
Елайо,
Гуттар а вайн
Дахар кхалош,
Даг чохь зезаг
Кхиадо.

Хиндолчун сурт
Хьалха хуьттуш,
Ирсен хеташ
Дахар сайн,
Нийсархошца
Эшарш локхуш,
Массо денош
Доггу сан.

Даймохк кхойкхуш
Хилахь соьга,
(Бен а дац со
Хиларх йол),
Ю со кийча
Даим цунна
Дладала сайн
Довха дог.

ВАЙН ХАЗЧУ МАХКАХЬ

Хезира сан лере
Исбаьхьа оза ,
Мерза и дийкира
Радночухла.
Кьона дог тохалой
Цхьа кӀеда ловза,
Сирла ирс цо дуьйцу
Вайн хазчу махкахь.

Цо дуьйцу ирс долчу
Безачу махках,
Дуьйцу цо хьомечу,
Сийдолчу партех.
ТӀаьхь-тӀаьхьа толучу
Вайн халкъан дахарх,
Толамаш бохучу
Турпалчу некъех.

Хьовжу со, бӀаьргех ца
Тешарца тийна,
ЛадовгӀу, цецьюьйлуш,
Ондачу гӀорах,
Цу нохчийн Ӏыздачу
ГӀоьлан аз хезча,
Дог теша, кьоначу,
ЦӀеначу озах.

Ийза а ца луш, сан
Таро ю хатта:
«Це хIун ю?» — цхьаннех а
Бехк а ца лъцуш.
Йоккхаер цхьабосса
ДегIаца кхерста, —
Ирс долуш, кхетаме
Пиша ю соьца.

ЗЕЗАГИЙН БЕШ

Блабстенаан кьона малх
Гла-бацехь лепа.
Царна тле тир похуш,
Зезагаш доьлу.
Юткьачу шакаршца
Олхазарш дека —
И дуьне хуьлура
Сан ойла хьобстуш.

Хинца сан дуьне ду...
Гелделча санна,
Эсаро човхийна,
Оллийна корта.
И, техкош, делхад
Гуьйрено тахна,
Жовхарш дандадо
Мехаша йортахь.

Хазделла и лаьтташ
Ца лалуш санна,
Ахь цунах, хлай гуьйре,
Ка хлунда детта?
Хир ю и суна гуш,
Йогур ю дагна
Блабстенаан зезагийн
Сирла цле летта.

П О Э Т Е

Даггара хъан стихаш йовшуш,
Буйсанах йолура ах,
Набаро гелейина йижча,
Стихашца хьовстура ахь.

«Дависа гахъара суна,
И поэт цкъа блярга сайн», —
Бохуш, ас хийлазза хьуна
Цхьа мерза гатдира са.

Сан даге ладоьгича санна,
Мархаш длатеттина, малх
Гляьттира ялаеш Iуьйре,
Хадабеш хъан илли мах.

Вацахь а хьо вевзаш сайна,
Ган даим лабара хьо,
Хабара хийнехь и хьайна,
Кхочур вуй со йолчу хьо.

Теша со. Массо а дийнахь,
Сагатдеш хьо а хир ву.
Ойланаш сан а яц тийна,
Суна гуш Iалашо ю.

Ца хиларх вовшашна девзаш,
Цхъа некъ бу дIакховхьург
вай.

Алахъа, эрна яц зама,
Ца девзаш дIаяхнарг вайн?

СЕДА

Геннахъ, геннахъ стиглахъ
гнїїла,
Цхьаъ ша ленаш седа го,
Лавтта тїе цо бїаьргаш сирла,
Цхьаъ-ам ловхуш хьежабо.

Стиглан к'юргехъ детта суйнаш,
Генна соь д'іакхойкху цо.
Цуьнан з'іаьнарш лена суна,
Билггал со ю л'юьхург цо.

Ма лаъара суна буса,
Къайллах кхача цунна тӀе,
Хила юххехь, уллохь даим,
И ца лачкъош хилар де.

Цо душ санна, хаза серло
Яга лаа, дла ца йовш,
Дахар хирриг массо стеган,
Буса седа санна товш.

СО ХЬОБЦА Ю

Сатоссуш глаьттина,
Беша хьо валахь,
Хаалахь зезаго
Дожийнехь тхи,
ДоттагIа, хьо бай тIехь
Лар юйла хьажалахь,
И гича хаалахь —
Со юйла и.

Хьо вижча ца вуьтуш,
Лулахойи бешахь,
Эшарца Iеналахь
Шовданап хи,
ДоттагIа, ахь цуьнга
Доггах ладогIалахь,
Хаалахь, хаалахь,
Со юйла и.

Со ца гуш хан ялахь,
Са ма гатделахь,
Хьо а ма ларалахь
Дайначех ирс,
Хьайи лорах данма
И лелий хаалахь,
ДоттагIа, хаалахь
Со юйла и.

ЗАМАНО ИДОР ДУ ШЕРАШ

Замано идор ду шераш,
Хир бу сан кхечуьнца кхоллам,
Амма хьо сан дагах хервеш,
Боккхур бац шераша толам.

Хьо суна вевзина бӀаьсте,
Сан даг чохь лаьтташ ю — йицлац.
Со езаш хьежна хьан бӀаьргаш
Ца бицло, кхин дуьхьал хӀиттарх.

Ойламо хьан амат лобхуш,
Буйсанна наб а ца кхета,
Гуттара сатуьйсу хьобга,
Дог хьуна ца долу хера.

Мел хаза хилла и денош,
Іаламо комаьрша хьобстуш!
Сайн бешахь ирсан стом deboш,
Со яра хьо варе хьобжуш.

* * *

Суна хІуммаъ диц ца делла,
Массо а дош дагахъ лавтта,
Мерза, хаза дубйцуш лелла,
И вайн денош хьалха хІуьтту.

Вайша дІаса лелла урам,
Хиъна Іийна деха гІант,
Безам хеташ, йовдий сарахъ,
Лавтта Собыжан бердашкахъ.

И беш а ю, тохар санна,
Олхазарша хестаеш,
И вайн безам цигахъ цара
Хеза зевне бекабеш.

И вайн къайле хууш хилла,
Чиркх а богу лакхенгахъ.
ХІетахъ шена хезнарг, гинарг
Собыжан хишка дубйцуш дІа.

ХІетахъ хьуна деттаделла,
Сан дог хІетахъ хилларг ду,
Хьо вицвелла, хьо шелвелла —
И тулгІеша кхайкхош ду.

ВЕЗАЧУЪНГА

Хийла хьуна сагатдина,
Хьов сатуьйсун гӀел а елла,
Сайн ойланаш дӀахьарчийна,
ПаргӀатъяьлла со дӀайнжча:

Хьо гин суна тамашийна —
Сайх дӀакъехкаш хераваьлла,
Бовха безам шел а белла.
Къамел доцуш, хьовжуш хийра,

Со Іуьйранна самаяьлча,
Малхо хьовстуш соьга боху:
ГӀенах байна и хьан безам,
Теша, бовр бац со мел богу.

Х

ХЪОЗА

Хьо мичара,
Муха деа,
Дагахь доцуш
Беша тхан?
Ала соьга,
Жима хьоза,
Хьо дарий со
Лиънарг ган?..

Хьо хилла-кх' и,
Хинцалц лечкъаш,
Хьуо ца гойтуш
Кхайкхинарг.
Йижча суна,
Эшарш локхуш,
Мерза гленаш
Гайтинарг.

СО ЙОГІУР Ю

Ца езахъ, ца лаахъ ган а,
Паргата вуьтур ву хьо,
Мел хала хиларх и дагна,
Хьожур ю хьо ца ган со.

Іеткъар бу суна и бала,
Са біаьрза хьийзар ду сан,
Амма со лууш яц цкъа а
Хьан дахар гІайгІанехъ ган.

Вайшинна юккъера марзо,
Яцара кІезганаш ларрал.
Вехийла хьо дукха, марша!
Амма со йицъяй ма лела.

Дохк-марха хьуна тІе хьийзаш,
ГІо оьшуш хан-зама ягІахъ,
Хир ю со даима кийча,
ГІо-орца хилла, тІекхача.

ЙогІур ю, теша, хьо волча,
Нийсаниг некъ гойтур бу,
ГІайгІано хІоттийнехъ холча,
И айан со йогІур ю.

Хъан безам байнехъ а соьга,
Дагна чов хиллехъ а сан,
Сан ойла хаддаза хьовца,
Хъайчух дІанїна ду са.

Хилийта кьоналла йовдуш,
Сан даге и лалур ду.
Хилийта корта йис юьллуш,
Хьох ялар цул шийла ду.

✓

Буьйса, буьйса. Іаьржа буьйса,
Гіохьа чехкка, чехкка дїа,
Кїордийна-кха хьовца кьийса,
Кїордийна хьан шийла Іа.

Бац сан деган накьост цхьа а,
Хьан дахкарлахь вайна и,
Со йплхича доьлху Іалам,
Берах доьлху боьрахь хи.

Бац сан ницкь хьо кхин лан, буьйса,
Яйна кийрахь яьгна цїе.
Дог дитахьа сан сатийса,
Даре ирсан, ирсан де!

ХЪАН БОХУ СО СУО Ю?

Цхъалла ю даима
Сан накъост хилла,
Десачу дахарехъ
Собца шен некъ беш.
Делахъ а суна со,
Гийла ца хета,
Даймехкан васташ ду
Сан хIусам похъеш.

Сайн цхъалло Iамийна
Со илли ала,
Iуьйранна лаьмнашка
Маршалла хатта.
Сайн халкъе, Даймахке
Безамца яха,
Суо цунна эшначохъ
Дог цIена гIатта.

Декийша, сан мерзаш,
Мукъамехъ халкъан.
Со ма ю сайн халкъан
Ирсана ехаш.
Хъан боху со суо ю,
Данма цхъалха?
Даймахке безам бу
Сан дагца бехаш.

У

Иээлла ойланаш,
Синтем а байна,
Чим хилла сан дагах,
Ало даяйна.

Делэхь а кийча ду
Дендала оза,
Хазаяхь ламанан
Органо гловга!

Х

СУРТЕ

Къамел до ас хьобга,
Вистхилар доьхуш,
Цхьаъ ала хьо сайга
Воллу а мьоттуш.

Хьоб хьобжуш, карла ахь
Доху дладевлларш,
Хила а мегий техь
Сан дагна хетарш?

ХЬОЪГА

Ас члогІа сатуьйсу,
Ирсечу дийне,
Гергара хьо хеташ,
Хинйолчу хене,
Ирс долуш хета со
Цу дийне хьобжуш,
Сил дукха везачу
Хьобга ладобгуш.

Лаьар-кха ирсечу
Дахарах йола,
КІадделла цхьалха дог
Хьобха дІадоза.
Сайн мерза ойланаш
Хьуна тІсерзо,
Вайна ирс лехаре
Сайн яхар дерзо.

ВОЛАХЪА

Хьоь сатийсар кхача ца ло,
ГІенах дуьхьал туьйсу хьо,
Безамо ца дуьтуш даго,
Хьан сурт щеца леладо.

Стиглахь лепа сирла седа,
Бодий геннахь дІабовш го,
Иштта бІаьрхиш хьуна лега.
Кхин хьо ца гуш дакъало.

Нагахь мох сайн корах латахь,
Сайга кхойкху мотталой,
Арайолу, кхаъ а дагахь,
Ойла хьуна елалой.

Миноташ а еха хета,
ВогІуш, вьдуш хьо ца го,
Денна хьегош хьайх бІаьрг кхетарх,
Сан ойланехь гуш ву хьо.

Вола, вола сагатло сан,
Дог а доьлхуш, кхойкху хьоь.
«Зезаг ду и сан безаман», —
Бохуш, гІийла хьедеш сов.

СУНА ХЬО ГО

Лаьмнашкахь мажъелла
Хьун йоблхуш ю,
Стигла а язъелла,
Теленаш ю.

Бай тлерчу зезаго
Эгийна гIаш,
Дерзина дитташ ду
Ойланаш еш.

Суьйренца, сагатдеш,
Тесерса дерз...
Хьов кхойкхуш, сан деган
Беттало мерз.

Гелбаларх бIаьргаша
Наб а ца йо, —
Ойланна боданехь
Хьо делааш го.

* * *

Ас дагца йшнера
Хьо ца ган чIагIо,
Ткъа дог ца хиллера
Ма мовтту чIогIа.

ГIенах а хьо хьовстуш,
ДIаели буьйса...
Хирий те со самах
Сайн дагца къуьйсуш?

* * *

Іаържа бода боьлла,
Мархаш ю гулъелла, а
Стигла елхха йоллу,
Лаьмнаш тІеязъелла.

8

Иштта ду сан кийрахъ,
Иштта бода боьлла, —
Ахъ со Іехош хийла
Хаза хабарш кхоьлли.

Лаьа байбан бала,
Жимма там бан дагна,
Лаьа хьобга ала:
Ас хьо вити тахна.

АС САТУЙСУ

Хаза буыйса, сирла буыйса,
Стиглахь цхъа а марха яц.
Хьо кхачаре ас сатуыйсу,
Беттан серло суна гац.

Хьо гуш хилча, хьовга хьежа
Суна цкъа а кӀорда дац.
Иштта буыйса йоца хета,
Хьо сайн дапах къасталац.

ХӀара санна сирла буыйса,
Даим даг чохь лавтта сан,
Даг чохь лавтта безам буыйцуш,
Карлайохуш яхна хан.

СО ТЕШНА Ю

Тховса хьо юха а
Гленах гни суна,
Къаьстачохь буьйсана
Боданах са.
Дацар-кха цул деза
Сан дагна хIума,
Сел аьхна хьастарна
Кийрара са.

Ахь лохха аьллачу
Безамап дашо,
Яьккхира мерзачу
Набарах со.
Хьан амат, хьан оза
Сайн хене далош,
Сахиллалц Иллира,
Ойла еш, со.

Сан дог а хьистина,
Яхара буьйса,
Суна-ма мовттура
И самах ду.
Само ас дIатуьтту,
Сайн дагца къуьйсуш...
Ахь йицийир ца хиларх
Со тешна ю.

* * *

Шен а, клайн а,
Можа, сийна —
Зезагаш мел
Дукха ду.
Цаьрга хьовжуш,
Даго ловхург
Къаста ца луш
Со а ю.

Уллорниг а,
Генарниг а —
Дерриш сайга
Хьовжуш го.
Ког байбина,
Полла санна,
Царна гонах
Хьийза со.

Амма ал бос
Берг го догуш,
Сайн бѣаьргийн нур
Кхолодеш.
И хилла-кх сан
Даго ловхуш,
Шен доццухехь,
Дола деш!

ОЪЗДА ЙОІ

КІайн шифон куьйгаца
Юьхь дуьхьал уьйзуш, ■
Ца яьлла воккхачу
Стаге дІахьоьжуш,
Цо ечу хичашна
Дегаза кьежаш,
Лаамза сакьоьруш
Нохчийн йоІ Іийна.

Захало дан луурш,
ТІехьа а ховший,
«Хьехарш» деш хуьлур
Гуттара хьуна.
«ДІахьажа, дІахьажа,
Де хьайга бохург,
Тхьамдас бехк боккхур бу,
Хьо холча хІуттург».

Цкьа цІийлуш, цкьа кІайлуш,
Холча а хІуьттуш,
Везачу кІанте дІа
Къайлаха хьоьжуш,
Хьайн кийрахь детталу
Дог юха туьттуш,
Лечкьо хьан безара
Хьайн мерза безам.

Советаи замано
Яьккхи хьо балех,
Хьан ойла лавттинар
Хинца ду хьобгахь,
Ямартчу ницкъана
Дуьхьала яла
Хьан пекъ — Советаи
Замано хьобхург.

ХЬО ВОХИЙ МА ХИЛА

Хьо вохий ма хила
Керлачу хIусамехъ —
Ма хетта ца инсло
Вай лобхург дахарехъ.

Дахаро чехаеш,
Со хала яхийта,
Ког билла тешаме
Латта ма хилийта.

Кадетташ халонаш
Яьинеш тIе кхевдар ю,
Цаьрца некъ кьовсучохъ
Вай вовшийн девзар ду.

Хинна а виц ца варх,
Ахъ бехк ма биллалахъ,
ДIачIагIдан сайн дог ас
Хьуна ца диллина.

Лаьмнийн мох лобцучу
Дакхах ша тарделла,
Сан дог ду хьобгара
Кхаъ боьхуш, хьагделла.

МОТТАЛО

Буййса. Бода
Баържаш богу,
Махо маргал
Техкадо.
Стиглахь седа.
Аьрха ловзуш,
Сайна боьлу
Моттало.

Тлаккха уьдуш,
Лела болиь.
Геннара хичаш
Совга йо.
Безам цуьнан,
Нуьре кхевдий.
Сан дог Iexo
Болало.

Ахъ беа юха а
Гайганийн кхача,
Цундела, буьйса, хьо
Ца лало соьга.
Сан дагна моттало
Еса ю гIала,
Суо йисна, хьо йоцург
Кхин накъост воцуш.

ХIай буьйса, хIай буьйса,
Хилахъа кIеда,
ГайгIане висначо
Хьуна дог доьллу.
Йоллу со хьовца сайн
Сингаттам бекъа...
Лела со сагатдеш,
Сайн седа лобхуш.

Гаьржачу мархаша
Лачкыйина седа,
Лачкыйина, хьулбина
Суна ца гайта.
ХIай буьйса, уьш лахкий,
Гайтахъа седа,
Цо ойур яра-кх сан
Даг тIера гIайгIа.

НИЦКЪ БАЦ ХЬО ХЕРВАН

Зама дла мел идарх,
Денош мел дийларх,
Гелбала тигац сан
Хьоь болу безам.
Мелхо а, дог сиха
Деттало кийрахъ —
Гарехъ, хьо цхьаъ ву цо
Хаържинарг веза.

Мел оьглаз со яхарх,
Чов хиларх дагна,
Чагlo ярх хьо ца ган,
Ницкъ бац хьо херван.
Серлонна теглерта
Полларчий санна,
Даима ойла ю
Хьо волчу глерташ.

Дахарехъ шолгла малх
Бу суна безам,
Шелъелча йовхо луш.
Де эшча, ницкъ луш.
Дош дуй со моттийта
Глертарх ца веза,
Сан дагна хьо цкъа а
Ца хилча вицлуш?

* * *

Хьо везар ду техъа
Сан тем дІабихьнара,
Я даго по харцо,
Я Іехаелла?

Хиниццалца паргІата
Хиллачу кийрахъ,
ЖІав етташ санна, ду
Детталуш дог сан.

Латтанаш лоблхуьйтуш,
Де хиларх шийла,
Хьан даго со похйо,
Гергахъа хилча.

Ткъа Іалам йовхоно
Кхорзучу хенахъ,
Моттало со шелло,
Хьо хилча генахъ.

БЕЗАМАН МОХЪ

Данма суьйранна
Беша а йолий,
Геннара хьо, седа,
Тергалбо ас,
Цул тлаьхьа ойланца
Лаьмнашка йолий,
Безамо гIаттадой,
Декадо аз.

Йолу со хьох хьега
Хьо лекха гарна,
Хьуна гуш хиларна
Дуьнен чохь дерг.
Сан-м, седа, таро яц,
Галара хьаьжна,
Ган доггах сатуьйсург,
Лаьмнашкахь верг.

Хьо санна со хилча,
ХIай лекха седа,
Ас хьобьстуш гур бара
Ламанан бохь,
Хезаш а хир яра,
Доггах ас лобкху,
Безаман и эшарш,
Безаман мохь.

ОЙЛАНАШ

Со сецча ИндагІехъ
Ойлане яържаш,
Ницкъ кхачахъ цхъа илли
Яздер ас бохуш,
ЦІеххъана гІаъттинчу
Малхо комаърша
Шен зІаьнарш яржийра,
Хъун серла йоккхуш.

Лам иккхичуьра схъа
Лечанийи тоба,
Юткъачу шакаршца
ГІовгІане гІаъттира,
Ткъа сан а, цІеххъана,
Цаьрга дІахъаьжча,
Акхачу Іаламах
Ойланаш гІевттира.

ТІаккха-м сан, шашаха
МогІанаш хІуьттуш,
Даймехкан хазаллех
Дийкира аьзнаш.
Хиндолчу дахаран
Аматаш луьттуш,
Суна гин ирсан малх
Сайна тІе хъаьжна.

Г І А Н

Сахуьллуш йовдура сиклой,
Дийца сайн накьосте гІан,
Цу дийнахь, дерриг а дицлой,
Хьо дагахь йоккхура хан.

Олура доттагІчо соьга,
Хьан хир вац, цунах ма теша.
Амма со, туьйранех цкъа а
Яцара, янне а тешаш.

Уьш дийцарх ца йовра ало,
Дагна хьо вацара вицлуш,
Мел хаза гІан гарах буса,
Дац иза хьо гарца нислуш.

ЛАЪМНИЙН БАХХЪАШ

Ма ирсе ду лаъмнийн баххъаш,
Луьйранна малх кхеташ смъа,
Утгар хьалха дашо злаьнарш
Царех хьерча, гиттош лаь.

Ма ирсе ду лаъмнийн баххъаш,
Суьйранна малх буьзча дла,
Стигла хьежош сирла
 блаьргаш,
Данм цаьрга хьовжуш ла.

Иштта ирс сайн хетар дара,
Хьо велхъара сайна гуш.
Малхой, стиглой лаьмнаш санна,
Хьовстур вара. безам луш!

ЛАМ ЧОХЪ ДОГІА

Деношца хаддаза
Ихначу догІано,
Іаржїнна лубста хьун
Елхаян йолийра.
Дазделла текхачу
Дуькъачу дахкаро,
Макхделла латта а,
Лаьмнаш а хьулдира.

Олхазарш ца декаш
Тапъаьлла тийнера,
Басошца зезагаш
Ойланехъ хетара,
Стигланаш этІаеш,
Наггахъ ткъес кхерстара,
ТІулганшца къийсалуш,
Іовраш а екара.

Иштта тІееанчу
Йоьхначу суьйренца
Ижонна гІаьттинчу
Лечанах таръелла,
Боданах, догІанах,
Дахкарх а йоккхаеш.
Безаман лорах со
Хьо лобхуш лийлира.

БЕЗАМАН ГІАЛАТ

Жималло хъан хазчу
Дешнех тешийра.
Кхиина, чІагІбелла,
Дийнна дог хилла,
Безам дІахІобттира
ПаргІатчу кийрахъ,
И дара сов гІалат,
Со хилар тилла.

ДІакерчаш, схъакерчаш,
Наб а ца кхеташ,
Ларъеш дІайолура
И еха буьйса.
Карзаха даьлла дог
Безамо эшош,
Шу Іиний, нийсархой,
Ирсе сатуьйсуш?

Суьйренца малх бижа
Бобдучу хенахъ,
Балхара йогІучу
Нене бер санна,
Карзахе хьийзара
Со хеташ генахъ,
Сайн безам ца бицлуш
Цхъана а ханна.

Мобттура, хъан хазчу
Матте ладобгича,
Сох хъобгуш хъан дог ду
Алопах догуш.
Герггара, юххера
Хетара суна,
Халачу некъашца
Безаме йоглуш.

Хъан безам ца магош,
Сайца лел ваьлларг,
МостагIах тарлора.
Вохура гена.
«Ма веза, эрна ду», —
Хъехар деш ваьлларг,
Сан даго тIокIавеш
Вацара шена.

Сихлохъа, сихлохъа,
Догучу даге
Вистхила, цхъаъ ала,
Бен а дац суна.
Вон эриг ахь алар
Таме ду дагна, —
Ас хъайга бахар-ма
Дицделла хъуна.

ХIуммаъ дац и патам
Сан дагна хилла,
Делакъ а къурд биша
Цунна сатуху.
Сан дагчу дуьххъара
ГIура ахь йилли.
Амма со лууш ю
Диканг хъуна.

Хаалахь, хуьлуш ду
Стагна ша лехнарг,
Юдика йойла хьан,
Хьо марша Iайла.
Яьхна-кха, ехар ю
Шераш дIаэхарх,
Безамо лазаарх,
Дахар ду кхойкхуш...

Везнехь а, хьо вицван
Деза сан хIинца,
Хала ду сатоха,
БIаьстенах хада.
Ас лехнарг, со хьежниарг
БIарлагIа хилла.
И ду-кха, нийсархой,
Безаман гIалат.

БІАЬСТЕ

Аренца зезагаш гІуьтту,
БІаьстенан малхана доьлуш,
Тхи лепаш, седарчий хІуьтту,
ЖовхІаршца сийна бай тоьгуш.

Дог хьоьстуш, мела мох хьоькху,
Сенъелла хьаннаш а техка.
Мехкарша эшарш а локху,
Совхозан арахь болх кхехка.

ДІахьажал, хьоменнг, ара
Мел хаза тайна ю бІаьсте!
Самукъне, ирсе вайн дахар
Цу малхо, декъалдеш, хьоьсту.

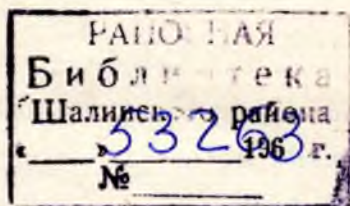
Аренца зезагаш гІуьтту,
ЖовхІаршца сийна бай тоьгуш.
Хьоь болчу безамах дуьзна,
Сан дог а, доккхадеш, доьлу.

Ч У Л А Ц А М

Йоьлан ирс	3
Поккхае	4
Ленни дийна ву	5
Керлачу дахаре	6
«Ден метта да ву хьо...»	8
Салам длаэца	9
Зезагаш	11
Ламанан леча	13
Блаьсте ю, доттагI	14
Даймахках ойланаш	16
Вайн хазчу махкахь	18
Зезагнийн беш	20
Поэте	21
Седа	23
Со хьоьца ю	24

Замано идор ду шераш	25
«Суна хлумаъ дин ца делла...»	26
Везачуыга	27
Хьоза	28
Со йогIур ю	29
«Хьан безам байнехъ а соьга...»	30
Лаьара	31
«Буьйса, буьйса, Iаьржа буьйса...»	32
Хьан боху со суо ю?	33
«Иэелла ойланаш...»	34
Сурте	35
Хьобга	36
Волахьа	37
Суна хьо го	38
«Ас дагца пинера...»	39
«Iаьржа бода боьлла...»	40
Ас сатуьйсу	41
Со тешна ю	42
«Цен а, кIайн а...»	43
Оьзда йоI	44
Хьо вохнй ма хила	46
Моттало	47

«Ахъ беа юха а...»	48
Ницкъ бац хьо херван	49
«Хьо везар ду техъа...»	50
Безаман мохъ	51
Ойланаш	52
Ган	53
Лаьмнийн бахъаш	54
Лам чохъ догIа	55
Безаман гIалат	56
БIаьсте	59

Хамидова Зарган

МОИ ЦВЕТЫ

(на чеченском языке)

Редактор Ш. Арсанукаев

Художник А. Ясуев

Художественный редактор М. Б. Магомаев

Технический редактор А. Поздняков

Корректор Х. Абзаилов

Сдано в набор 8.I 1973 г.
Подписано к печати 27.IV 1973 г.
Формат 70х90 1/32. Бумага типографская № 1
Объем 2,0(2,34) п. л. Уч.-изд. л. 1.62
Тираж 2000. СФ02138

Чечено-Ингушское книжное издательство
Управления по делам издательств, полиграфии
и книжной торговли Совета Министров
Чечено-Ингушской АССР,
Грозный, 21, Ленина, 14

Заказ № 1008
Типография имени И. Н. Заболотного
Управления по делам издательств, полиграфии
и книжной торговли Совета Министров
Чечено-Ингушской АССР,
Грозный, улица Интернациональная, 12/33
Цена 17 коп.

Мах 17 кеп.

МОИ ЦВЕТЫ
(на чеченском языке)